

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și strălucitate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULU XLIX.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

Nr. 11.

Mercuri, 15 (27) Ianuarie.

1886.

Iredenta maghiară și Români.

Dăm așî locul întâi în colónele fóiei noastre unui articol, ce ne vine dela unul din cei mai distinși bărbați politici ai Românilor ardeleni. Acestu articol are o importanță deosebită în momentele de față. Eatalu:

Vorbind de „irredenta“ maghiară și de Români n'avem în vedere altu scopu decât a face lumină asupra luptelor politice și literare, ce se petrec între Maghiari și Români în monarchia habsburgică.

Maghiarii încă dela înfrângerea dela Mohaci încóce au pus pe tapetu irredenta maghiară înaintea opiniei publice europene. Europa le-a cređutu, fără a mai cercetá decá Croația, Bănátulu Timișanu și Transilvania, cari devenirá pe rând provincii ale imperiului austriacu dincóce de Laita, sunt séu nu provincii curatú maghiare și cá prin urmare decá trebuiau séu nu sé fiá încorporate cu Ungaria și astfelu stápanite de o reprezentatiune curatú maghiară, alu cáreia capu sé fiá Regele alesu de națiunea maghiară.

Cărțile de legi și istorice ale Ungurilor vorbescú destulu de limpede arátându pe fiecare fóiá, cá dincóce de Laita afará de națiunea maghiară nu există altá națiune, numescá-se ea națiunea Valachiloru, Saxoniloru, ori Croațiloru. La 1848 Ungurii s'au încercatú cu sabia scóșá din técá ca sé realizeze visurile irredentiștiloru maghiari, în capulu cároru se pusese Ludovicu Kossuth, și ceea-ce nu ia succesu lui Kossuth a revindica cu arma în mână, ia succesu pe urmă advocatulu Deak cu condeiulu, după desastrulu dela Königgrätz, lui Deak, care de multu se lăpádase de némulu séu din Macedonia, pentru ca pe urmă sé-și vëndá și neamulu séu din imperiulu Habsburgiloru.

Cu alte cuvinte Maghiarii după bătălia dela Mohaci și după tractatulu dela Oradea-mare (1538) începú a cunósce cá pentru a se tiné la cárma trebiloru ca *elementu stápanitoru* trebuia sé recurgá la ajutorulu Austriei. Ei își vedeau de aici încolo scáparea numai în politica de a acapará cu concursulu Austriei Croația, Bănátulu și Transilvania, cari sé fiá supuse dominațiunei lorú sub sceptrulu dinastiei Habsburgiloru și acésta sub cuvântu cá tóte celelalte naționalități de dincóce de Laita arú avé *inrudiri în afará și astfelu arú gvavita spre sângele lorú* și dreptu aceea, *numai ei, Maghiarii*, neavéndu pe nimeni în lume. *arú fi sinceri imperialiști și regaliști* și cá *dându-li-se aceste féri pe mâna lorú*, cu înlesnire vorú paralisa *aspirațiunile centrifugale*, formândú o Ungaria tare și mare cu o singurá națiune politicá, națiunea maghiară, supusá tronulu imperiului *dualistú*.

Va se díca politicii Ungurú revindicau pentru *unitatea lorú naționalá* provincii unde nici prin *dreptulu istoricu*, nici prin *mulțimea numérului lorú* nu erau îndreptáțiți a face acésta revindicare numitá în limba lorú „*Unio vagy halál*“ (uniune séu mórte), de care lozincá tremura chiar și în légánú copilulu românú din Ardélú.

Acestu „*unio vagy halál*“, óre nu însémná elú o *irredenta maghiară* ascunsá după perdeaua *dreptulu istoricu* ungarú de acum o miá de ani?

D-lu Ioan Slavici, marele directoru politicu alu „Tribunei“, ignorézá óre ori cá același domnú Ioan Slavici nu vrea sé recunósca cá *irredentiștii maghiari* au provocatú la 1848 resbelulu civilu, detronándú și dinastia și mắcláringú pe pacnicii țéraní románi, numai pentru ca sé triumfeze idea „*irredentei maghiare*“?

În fața acestoru opintiri și svércoliri „*irredentiște maghiare*“ s'a ridicatú, precum nici cá se putea altfelú, din sínulu poporulu românú, atâtú pe terémulu politicu câtú și pe celú literarú, o *contra-actiune* și chiar la 1848 — ne mai pomenindú de Șincai, Petru Maiorú, Klein, G. Lazarú, Cichindealú, Bárnntú, Șiuluțú, Ci-

pariu, Barițú, séu de așanumita „*scólá din Blașiu*“ — acestu poporú ardeleanú în frunte cu marele Metropolitú Șaguna, pe atunci vládícá, cerea împératulu la Insbruk ca *elementulu românú din imperiulu Austriei sé fiá unítú într'unú singurá corpú naționalú sub sceptrulu dinastiei Habsburgilorú*.

Promisiunea ne-a fost datá, dér irredentiștii maghiari au isbutitú de a-o paralisá.

Nu e așa d-le Ioan Slavici?

C'unú cuvântu, încă *ab antiquo irredenta maghiară* a existatú și ea mai alesu atunci a páșitú la acusațiuni și insinuațiuni când a vëndutú, cá în limitele legiloru austriace și între hotarele imperiului Habsburgiloru întémpiná o energicá opozițiune románá, pe care irredentiștii maghiari o numescú „*irredenta románá*“, defáimându-o, dér care **nu gravitezá nici spre România, nici spre Polonia, ci se luptá cu arme legale ca sé pótá ajunge sé tráiescá ca națiune investitá cu drepturi egale cu ale națiunei maghiare în monarchia acésta și sub sceptrulu Serenisimei case domnitóre a Habsburgilorú**.

E lucru firescú ca între doi luptátóri unulú sé iésá biruitorú și acestu biruitorú a fostú Ungurulu și acum, după ce suntemú culcați la páméntu, nu'ți e jale d-le Ioan Slavici sé vii și sé vrei sé ne mai dai și *lovitura de grafiá*, cáutándú o „*irredenta románá*“ dincolo de Carpați, adecá în Bucuresci și astfelu *se legitimezi insinuațiunile mal-oneste ale iridentei maghiare?!!*

Ei bine, *irredenta maghiară* în dílele noastre a mersú mai departe. După ce a nimicítú drepturile politice naționale și autonomia naționalitățiloru în provinciile alipite de Ungaria, acum voiesce ca și din plugarnlu românú, sasú, sérbú, slovacú, șvabú și croatú sé facá Maghiarú din creștetú până în tâlpi, sub pretecsú, cá aceștiá arú fi sáteni desmaghiarisați.

Ei bine, d-le Ioan Slavici, nu e acésta o *irredenta maghiară* din cele mai cutezátóre și de calibrnlú celú mai agresivú? Și decá da, atunci pentru Dumneđeu, ce mai vii d-ta cu neadevúrurí și insinuári, cari folosescú numai scopurile acelei iridente maghiare?!

Te legi, d-le Ioan Slavici, de vorbirea d-lui ministru-șefu Brătianu, ca venindú în favórea d-vóstre ómeni „*chbisuiți și cumpétați*“. Prea bine, noi ne abținemú pentru astáđi dela analiza acelei vorbiri și fiindcá vedemú, cá d. Ioan Slavici nu se simte obligatú de-a da rěpsunú la admoniárele fráțiloru séi románi, adresámú acelorú „*Románi*“, dela cari pretinde d-sa, cá și-ar primí inspirațiunile, numai o simplá întrebare:

Recunoscú d-lorú cá există „*ab antiquo*“ o *irredenta maghiară* cu devisa „*Unio vagy halál*“ și „*minden ember legyen ember és magyar*“ (fiecare omú sé fiá omú și Maghiarú) și decá recunoscú, atunci ce mijlóce politice voiescú sé opuná acestei *irredente maghiare*, ca sé nu ne înghițá naționalitatea și românitatea?

Așteptámú rěpsunú.

Din peninsula balcanică.

Rěpsunulu refúsátóru alú Serbiei, Greciei și Bulgariei la nota colectivá a marelorú puteri a făcutú o rea impresiune asupra acestora. Marele puteri vėd cá nu pot face nimicú, nici cu sfaturile nici cu amenințárele. Ceea ce e mai îngrijitorú pentru susținerea pácii europene, este faptulú cá cele trei state mici balcanice, precum și Turcia, nu numai cá nu vorú sé desarmeze, dér încă continuá a aduna sub stégurí tóte forțele de care dispunú ele

În Grecia, afará de recruții ce sosescú la 27 Ianuarie la díferitele corpuri de trupe, se vorú chíama sub arme alți trei ani de rezerviști. Ministrulu de rěboiu și ministrulu-șefu Delyannis se vorú duce în curéndú în Epirú și Tesalia, ca sé inspecteze trupele. Mai târđiu va pleca în inspecțiune și regele.

În Bulgaria se lucrézá cu celú mai mare zelú la organizarea armatei și în același timpú și Grecia la organizarea armatei sale. Bulgarii se considerá deja uniți și de armata rumeliotá dispunú ca și de armata bulgará.

Cá planurile Bulgariloru se întindú peste granițele Bulgariei și Rumeliei, ne putemú convinge din urmátóru rěpsunú, ce l'a datú ministrulu-șefu Kavelov unei deputatiuni ce i s'a prezentatú.

„Nu vomú suferi sé ne dicteze marile puteri; fără ajutorulu acestora amú indeplinitú unirea Rumeliei cu Bulgaria din propria noastră putere și vomú indeplini în viitorú misiunea noastră în peninsula balcanică după buna noastră chibzuință. Vė mărturisescú în fața d-vóstrá, fráții mei, cá aspirațiunile noastre nu s'au sfěșitú cu unirea. Macedonia, Serbia vechiá, ba chiar Serbia până în valea Moraviei trebuie sé le posedámú. Când vomú fi ajunsú acésta, atunci vomú fi stápanii întregulu Balcanú. Multú sânge va mai curge, până ce ne vomú ajunge ținta noastră, dér fiá-care picăturá de sânge devine o binecuvéntare pentru puternica Bulgaria.“

Se díce, cá foilorú bulgare li s'a interđisú a publica acésta vorbire. De altmintrelea »Agenția telegraficá din Nișú,« care telegrafiazá acestú discursú, nu pré e demná de cređutu, deși nimenea nu va puté díce, cá Bulgarii n'arú avé asemenea aspirațiuni,

Multú se vorbesce și despre călétoria prințulu *Nichita* alú Muntenegrului în streinătate. Cu deosebire în Serbia se comentézá călétoria lui în Italia. Convingerea generalá a Sérbiloru este, cá acésta călétoria s'a făcutú în înțelegere cu guvernulu din Petersburgú și cá urmăresce anumite scopuri dușmane Serbiei.

În afacerea „miley“ împératesci.

Cu privire la articolulu apărutú în fóiá noastră, în anulú trecutú, despre ajutorulu de statú primitú de parochulu Nicolae Frateșú din Sân-Petru, „*Telegrafulu românú*“, Nr. 135 din 24 Decemvre 1885, publicá urmátórele rěnduri, pe care din cauza ímbulzei materiei nu le-amú pututú reproduce până acum:

„Cu privire la unú comunicatú din »Gazeta Transilvaniei« despre ajutorulu de statú pe care l'ar fi primitú parochulu din Sân-Petru, Nicolae Frateșú, ni s'a trimisú o rectificare lungá spre publicare. Rectificarea acésta atinge în digresiunile sale o córdá fórté delicatá, care ar putea produce unú rěsunetú durerosú la întrégá preoțiimea noastră archidiecezaná, dér n'ar putea fi binevenitá multora din „*conducétórii mireni*“ ai afaceriloru noastre bisericesci și mai alesú celorú din comitetulu protopresbiteralú, care a aflatú de bine a trage casulu acesta în competența sa. De aceea noi chiar în interesulu cauzei comune nu o putemú publica acea rectificare în totú cuprinsulu ei, ci pentru publiculu nostru interesatú credemú a fi de ajunsú, decá estragemú din ea: cá împártășirea parochulu mai susú numitú din ajutorulu de statú este propriaminte opera unui funcțonarú publicu alú statulu; parochulu ca catechetú la órecare ocaziune de multú învechitá a cerutú una, și acum s'a pomenitú cá i se dá alta; decí vėđendu-se astfelu sedusú în buna sa credință, ajutorulu de 50 fl., cu care l'au surprinsú unele díare, densusú înainte de a-lú ridica, și anume la 22 Octomvre a. t., l'a oferitú fondulu archidiecezanú Rudolfinú, cređendú, cá în acestú casú concretú totú va fi mai bine a face așa, decâtú a-lú refusa.“

Judece acuma fiesce care, decá în acestu „casú concretú“ este lucru curatú séu nu. Cățu pentru competență, amú aștepta și amú cere ca „*Telegrafulu românú*“ ca organú metropolitanú sé esplice lucrulu cum se cade și se motiveze cá date positive aserțiunea sa. Ori decá crede, cá n'á cestiunea milei împératesci nu mai este nimeni altulu competentú decâtú d. Trefort, sé ni-o spuná curatú, ca sé nu mai umblámú orbecándú.

Miscarea poporațiunei României pe anulú 1884 în comparare cu cei 14 ani precedenți.

Dela 1859, de când s'a înființatú serviciulu generalú de statisticá în țera románescá, numai asupra miș-

cărei populației avem date mai pozitive. În Buletinul ministerului agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor, am găsit o statistică asupra mișcării populației pe anul 1884 în comparație cu cei 14 ani precedenți (1870—1883) lucrată de d. I. G. Saita, referendul statistic și secretarul alu oficiului statistic. După această lucrare găsim următoarele date, cari resumă mișcarea stărei civile a populației de la 1870 până la 1884.

Dela 1869 până la 1884 populația în România a crescut cu 748,491.

Din tabela căsătoriilor vedem că în 1871 s'au celebrat mai puține căsătorii (28,010), ăr în 1883 cele mai multe (47,206). Numărul căsătoriilor celebrate în 1884 a fost de 40,548. Său, raportându această țifra la numărul locuitorilor (5,173,452) avem 7,84 căsătorii la 1000 locuitori sau 127,59 locuitori la 1 căsătorie. După religii, avem în anul 1884 următoarele țifre de căsătorii: 76,343 ortodoxi, 1,724 catolici, 143 protestanți, 72 armeni 48 lipoveni, 242 mahomedani, 2524 israeliți.

Din tabela născerilor vedem, că în 1878 s'au înregistrat mai puține nașteri (134,413), ăr în 1883 mai multe (204,301). În 1884, s'au înregistrat, pentru totu regatul, 201,413 născuți (afară de născuți morți). Său, raportându această țifra la numărul locuitorilor, găsim 38,93 născuți la 1000 locuitori, sau 25,68 locuitori pentru 1 născuț. După religie avem următoarele țifre pentru anul 1884: ortodoxi 185,109, catolici 4100, protestanți 557, armeni 169, lipoveni 290, mahomedani 1449, israeliți 10,129.

Prin fecunditatea populației se înțelege raportul între numărul născuților (atât născuții vii cât și născuții morți) sau mai bine între alu concepturilor și acela alu locuitorilor. Acestu raport, după cum reiese din lucrarea d-lui Saita, pentru anul 1884, este de 3,93 conceptuți la 1000 de locuitori, sau de 25,44 locuitori la unu conceptuț.

În anul 1884 s'au înregistrat în totu regatul 199,168 nașteri simple și 2,005 nașteri multiple de capu. Raportându aceste țifre la 100 de nașteri, găsim 99,01 n. simple și 0,99 n. multiple. Dacă acum vom deosebi n-rile multiple în duple și triple, ăr pe născuți după sexe, găsim următoarele țifre pentru anul 1884: 1968 nașteri duple, dintre cari 2033 băeți și 1898 fete; ăr nașteri triple 37, dintre cari 55 băeți și 56 fete.

În anul 1884 s'a înregistrat în tota țara 123,808 morți; sau raportându astă țifra la numărul locuitorilor, găsim 23,93 morți la 1,000 de locuitori, sau 41,79 locuitori la 1 mortu. Cea mai mică mortalitate a fost în anul 1877 (111,963 morți), ăr cea mai mare în 1880 (163,226 morți). Clasificându morții după sex găsim pentru anul 1884: 65,859 de sex masculin și 57,949 de sex feminin. După religie găsim următoarele cifre: ortodoxi 114,330, catolici 3166, protestanți 315, armeni 154, lipoveni 199, mahomedani 926, israeliți 4,626, religie necunoscută 88.

Numărul morților, afară de rare excepții, este tot-d'a-una mai micu decât acela alu născuților. Această diferență în favoarea născuților produce sporul continuu de populație. Raportându numărul morților la acela alu născuților, găsim pentru anul 1884: 61,46 morți la 100 născuți, 62,79 morți de sex masculin la 100 născuți de sex masculin, și 60,03 morți de sex feminin la 100 născuți de sex feminin.

Dacă vom clasifica morții după sex și starea lor civilă, găsim, pentru anul 1884, următoarele țifre: Neinsurați 75,767, dintre cari 41,394 bărbați și 34,373 femei; Insurați 32,473 dintre cari 17,957 bărbați și 14,516 femei; Văduvi 14,842, dintre cari 6,004 bărbați și 8,838 femei; starea civilă necun., 7,726, dintre cari 504 bărbați și 222 femei.

După luni, morții s'au înregistrat în 1884: Ianuarie 12,432, Februarie 13,659, Martie 15,354, Aprilie 12,467, Mai 9,638, Iunie 8,005, Iulie 8,362, August 9,106, Septembrie 7,471, Octombrie 8,395, Noembrie 9,411, Decembrie 9,508.

Așa d'er cea mai mare mortalitate a fost în luna Ianuarie, Februarie, Martie și Aprilie, cu deosebire în luna Martie (15,354 morți); cea mai mică mortalitate a fost în luna Septembrie (7471). ăr după religie raportul între morți și născuți este mai micu la israeliți, și mai mare la ortodoxi.

SCRILE DILEI.

În momentul, când se încheiamu foia ni se comunică din celu mai siguru isvoru, că circulă între Românii din Brașov o listă tipărită în tipografia „institului tipografic” pe acții din Sibiu, în care se dice: „Subscriși aprobămu rezerva ce-o păstrăm în „Tribuna” față cu atacurile nemotivate ale „Gazetei Transilvaniei.” Declarația se încheie cu cuvintele: „Procedura „Gazetei” strictă cauzei naționale.” Lista această este colportată din casă în casă de unu acționar de frunte alu „Tribunei”

și anșimă, că câteva persoane au fost seduse a-o subscrisie, și acum le-ăr părea rău. Asemeni blanchete de „desavuare” s'au trimis de către cei dela „Tribuna” în toate părțile, de unde D. Ioan Slavici pretinde că și-ăr primi inspirațiunile. S'a pusă această manifestația la cale din partea acționarilor „Tribunei” pentru ca să salveze pe această cale clandestină reputația și pudorea literară a d-lui Ioan Slavici și să se paralizeze efectul tăcerii lui obstinate față cu admoniările și acușările ce le-ăr redicatu contra lui „Gazeta Transilvaniei”. Scim că lista clandestină în Brașov a făcutu fiasco și anevoie credem, că în alte părți va fi avutu mai mare noroc.

La avisul consiliului sanitaru supremu, ministrul cultelor și instrucțiunii a interzis, cu începutul anului școlar 1886/7, întrebunțarea în școle a caietelor și tabelor de scris liniate diagonal și pătrat, fiindu acestea vătămătoare vederii.

După datele oficiale publicate de ministrul cultelor și instrucțiunii, numărul școlilor înscrise pe anul 1885/6 la liceul gr. or. din Brașov este de 245, la șola reală inferioară gr. or. din Brașov 47, la gimnaziul gr. or. din Bradu 76.

Solgăbirii din comit. Mureșu-Turda au trimis în luna Decembrie a. t. tuturor notarilor din cercurile lor circulare cam de următorul cuprins: „D-le notaru! Te îndrumez, ca în toate satele aparținătoare notariatului d-tale, să faci câte o cercetare serioasă și să scrutezi că unde se află scrierea volantă: „Martirii libertății” de D-r. I. C. Drăgescu, R. Săratu, tipografia „Gazeta Sătenului”, 1884. De vei găsi una sau mai multe broșuri, acele îndată să le confisci și se-mi-le predai mie.”

Școlele de stat și comunale din comit. Hunedorei se află într-o stare de plâns, dize inspectorul școlar în comisiunea administrativă a comitatului, cetindu-și raportul său. Sunt școle, care nici lemne de încălțit n'au, și învățătorii cari, pe lângă aceea că sunt rău plătiți, 20 fl. pe lună, nici această lăfă nu știu de unde și-o vor primi, căci ministrul nu vră să mai dea bani. — Va să dică nu mai ajungu banii țării, cu toate că școlilor noastre nu se dă nici măcaru unu ban frânt din contribuțiunile Românilor. Și „patrioții” mai umbă după vântu: după maghiarisare.

În Caghia-micu băntue în mare măsură anghina. În tota țina se bolnăvesc de această urtă bolă 4—5 băeți.

Principele Bulgariei a adresat D-nei Otetelesanu din Bucuresci o scrisore, mulțumindu-i pentru ajutorul dat în favorul răniților bulgari.

Cătu de mare e siguranța publică în Bosnia și Ertegovina, ne spune o corespondență din Plevlje dela 18 Ianuarie n. c. Turcii atacă pe furișu pe soldați în scopu d'a-i omori. În zilele trecute mai mulți soldați din armata comună au fost atacați în patru locuri. Unu sergentu majoru de infanterie îi succese să străpungă pe Turcii, cari atacaseră; unu sergentu majoru dela husari însă fu greu rănit; unu corporal (căpraru) fu atacat de doi Turci, cari îi cerură bani amenințându-lu că-lu omoră dacă nu le dă. Elu se prefăcu că caută bani, scose sabia și despica capul unuia din Turci. Doi Turci, cari voiau să atace pe unu oficeru de artilerie, fură prinși și predați tribunalului de războiu. Alți doi Turci năvăliră asupra unu toboșaru. Acesta scose tesacul (cuțitul) și descăpătină pe unu Turcu. Generalulu Fuchs convocă totu a treia și unu tribunalu de războiu. Soldații mergu țina chiar la apă numai cu escortă. Se dice că Turcii sunt ațiați din afară; de cine, nu se știe, pentru că arestații refuză a comunica ceva. Asemenea lucruri ne spăne și „Föv. Lapok”.

Partida independentă și dela 48 a hotărât să presinte camerei deputaților din Pesta unu proiectu de lege, care să impedeze abuzurile la încasarea dărilor și competențelor.

Riulețul Bistrița a eșitu pe neașteptate din alvia sa. Doi băeți, cari se aflau la țermurele riulețului, au fost răpiți de undele seltatice.

Orașulu Satu-mare este amenințat în mare măsură de continua creștere a Someșului. Satele dinprejurul Someșului sunt aproape toate deșertate de locuitori.

Amu comunicat erii, că în comitatul Hunedorei restanțele de dare pe 1885 se urcă la aproape o jumătate de milionu de florini, cu toate eșecțiunile făcute cu mare zel. După raportul inspectorului de dare, cauza e răuă stare economică.

D-șora Elena Teodorini, celebra cântăreață română, cetindu calumniatoarea știre, publicată de „Gazeta din Turin”, despre unu copil naturalu alu reșosatului rege Alfonso XII, a trimes unu țiaru român următoarea telegramă: „Infame calonii! Dôma care reclamă moștenirea este „Spaniolă, nu Română, și se numește Helena Sanz; am fostu durerosu surprinsă și nu-mi potu stăpâni indignarea, după cum puteți să vă închipuiți.”

Pentru continuarea fortificațiilor Bucurescilor, guvernul român a intrat în tractări cu grupul financiaru din Berlinu Bleichröder-Diskonto-Gesellschaft pentru procurarea banilor necesari. Se dice că rezultatul tractărilor va fi favorabilu.

În privința reformei învățămîntului secundar în România noulu proiectu de lege, dice „România Liberă”, prevede două feluri de licee: clasice și reale, pentru băieți; internate și externate, pentru fete; impune o taxă copiilor de străini; simplifică administrațiunea școlilor; sp-rește orarul și onorarul profesorilor; înlocuiește sistema concursurilor de astăzi prin numirea la provizorat, în școlele de băieți, a tinerilor cu studii superioare și cu practică pedagogică, rămânendu ca trecerea la titlul definitiv să se facă în urma unu examenu de erudiție în specialitate și a unei probe practice: ăr, în școlele de fete, a absolventelor școlei normale superioare, rămânendu a face noue probe; la numirea definitivă curtea disciplinară este compusă din trei membri ai Inaltei Curți de Casații, din trei profesori universitari, trași la sorți și din rectorul Universității, după circumscripția.

În camera deputaților din Bucuresci, d. deputat Iepurescu a cerutu ministrului de externe să-i comunice corespondența urmată între guvernul român și cel bulgar, privitoare la închiderea școlei române din Turtucaia.

Guvernul român are intențiune să propună, ca tractările pentru reînnoirea convențiunii comerciale cu Austro-Ungaria de astă dată să se facă în Bucuresci, pentru că în 1876 s'au făcutu în Viena.

Unu corespondent din Lompalanka comunica lucrurî îngrozitoare despre purtarea Bulgarilor. Mahomedanii sunt aruncați în temnițe și maltratați în celu mai crudu modu. În contra bieților Români din cercul Vidinului, cari în timpul invasiunii Serbilor au stat liniștiți, se exercită cele mai draconice represalii: Bulgarii îi impușcă cu grămada sau celu puținu le rapesc libertatea pentru timpu nehotărît. Dacă supușii Bulgari suferă asemenea tractare, se pôte nchipui ce suferă supușii streini. Unu comerciantu a fost condamnat la 25 de bețe. Alții au fost dați peste graniță, alții duși pe jos sub escortă în interiorul țării ș. a. Dacă acestea vor fi adevărate, atunci rău debatetz Bulgarii după victoriile lor.

Guvernulu bulgaru a comandat patru baterii (7.5 cm.) și două baterii (6 cm.) tunuri de munte, șese tunuri de oțel (15 cm.), cincisprezece tunuri de munte cu munițiune, patru baterii de câmpu complete (9 cm.) și 4000 de carabine Remington. Acestea au să se predea Bulgariei în terminu de 25 de zile.

Ceva despre Românii din Lugosiu.

Lugosiu, 20 Ianuarie 1886.*

Onorate D-le Redactor! Multu desmerdatu principe „Carnevalu” și-a introdus domnia din estu timpu la Românii lugoseni prin o serată de cantu și danț aranjată de reuniunea română de cântări și muzică din locu la 18 l. c. Amintita serată s'a ținutu în frumusea și cu gustu aranjata sală dela noulu hotelu „Concordia” proprietate a comunității bisericesci gr. or. din locu.

De cu timp sala era îndesuită de unu publicu ales și numeros și cu desăvârșire aproape român. Mai bine reprezentat la această serată era seculu gingașu. Câte gândiri nu mi s'au strecurat prin minte, la aspectul unei societăți române atât de frumoșe! Cugetam în mire:

Dôme! Câte lucruri mândre și frumoșe nu s'ăr pută face și la noi pentru nemul nostru, astăzi atât de urgisit și batjocorit, decât acele respectabile matrone. aceste gingașe mlădițe, acei bătrâni, bărbați, jun și tineri plini de vigore și speranță, decât toți ca unu și unu ca toți într'unu gându cu încredere în D-șeu și în puterile noastre amu lucră umeru la umeru în armoniă, unire și bună înțelegere pentru promovarea binelui și a prosperității lui.

Dar vai! să pôte că mă înșel eu — și vreareși ca așa să fi — d'er paremi-să că: „A pisime rătăte și orba neunire” s'a opritu de vorbă și cu Românii lugoseni, căci almintrelea nu potu presupune pentru ce — precum la joc și voiă bună — nu ne putem întruni și la alte afaceri pôte cu multu mai momentose, decât o serată musicală.

* Dela unu altu corespondent. — Red.

Cu mare părere de rău am venit a constata acest-a în mine și numai din pricina, fiindcă altminterlea nu mi-am putut explica: pentru ce numărăsele dame române lugoșene nici până astăzi nu se află constituite într-o *reuniune română de dame* — după exemplul altor dame române din alte părți și după modelul damelor conlocuitoare de altă naționalitate din Lugoj, care toate își au reuniunile lor?

Pentru ce o inteligența română așa de numărăse ca și cea lugoșană nici până astăzi nu a stăruit de a avea o *casă română de economii*, vr'o *școală română de fetițe* — unde fetițele să ni se crească românește, să învețe a vorbi și simți românește, pentru că — mare onoare excepțională — der în multe casuri am putut constata lipsa acestor însușiri esențiale, neapărat de lipsă unei fiitore mame române. Mai departe pentru ce, nici până astăzi — după exemplul Românilor din alte părți — nu avem vre-o *bibliotecă populară* cu scopul de-a răspândi gustul de citire între popor și pentru ce la noi în serile lungi de iarnă nu se aranjă *conferințe literare* după exemplul Brașovenilor, Sibienilor, Arădenilor ș. a. — E'ă der cauzele, pe lângă multe altele, pentru cari imi place a crede că nu trăim în bună înțelegere, der ajungă cu atâta de astădată, căci a-supra acestei afaceri la altă ocaziune voi reveni mai în detaliu, pentru că bine-i să ne plângem de nedreptățile ce le suferim dela străini, der și mai bine e să ne recunoștem și greșelile noastre și să le sibi-cuim și îndreptăm, până când încă nu va fi prea târziu.

Der acuma să mă reintorc la serata dela 18 l. c. care, după cum amintii, a fost bine cercetată în proporțiunea salei, care nu e de totu spațioasă; străinii conlocuitori de astă dată au lipsit, der nu dora pentru că nu ar fi fost chemați, ci paremi-se totu din vederi patriotice și cu scopul de-a ne convinge și mai tare de bunăvoința și dragostea ce o au față de noi. Der pentru aceea să le fiă numai de bine er Românii Lugoșeni trăgăși învățatură din acesta!

Chorul Reuniunii a executat programul următor: 1. „Hora Sinaiei” de Ventura esec. de chorul bărbătesc. 2. „Cântări italiene” esec. de chorul mixt. 3. „Cu roseta mai deșteptată” solo esec. de d-nul Demetriu Florescu. 4. „Cucuruz” de Humpel esec. de chorul bărbătesc. 5. a) „In vesele pădure” b) „Prin mușchi bate vântul” c) „Porniți porniți” esec. de corul mixt.

Tote punctele din program din partea auditorilor au fost întâmpinate cu aplause; nu mai puțin și solo cântat de d-lu Demetriu Florescu, simpaticul tenorist al reuniunii, carele prin vocea-i sonoră, mlădișă și armonioasă a stors admirațiunea tuturor.

O singură observare ce aș avea de a face față de chorul reuniunii — deră nici decăt față de executarea cântărilor, pentru că acelea preste așteptare au succedut destul de bine — ar fi: că ore ce să fiă cauza, de pe ci ce merge totu mai tare scapătă din puteri, încăt la reprezentațiunea din 18 l. c. — puternicul cor român de odinoră — abia număra în totalu cu dame și bărbați la vre-o 20 de indiviți? Ore răcirea zelului membrilor reuniunii, s'au dora neinteresarea conducătorilor ei să fiă cauza? Ar fi forte tristă, ca o reuniune ca acesta — care totdeuna ne făcea onore și în giurul căreia fără a exagera potu dice e grupată totă viața socială a Românilor Lugoșeni — să apună chiar astăzi, când mai mare trebuință avem de densa. —

După cântare imediat s'a început dantulu cu frumosul jocu național „Lugoșana” și pe la orele 4 dimineața s'a finit cu „Ardelena” și „pe picioru”. Nu au lipsit dela această serată și dame în frumosul și multu pitorescul costumu național, cari amestecate printr'e celelalte toalete dau seratei o înfățișare feerică.

Din frumoasa cunună de dame amintesc aici că în costumu naționalu au apărut d-nele: Cornelia Bre-diceanu, Popeti și Helena Zaharie, apoi d-șorele: Emilia Bordan, Iulia Curescu și Maria Stănescu. În toalete de bal, d-nele: Rădulescu, Ecaterina Stoianu, Martinescu S. B. Popovici, Nedelcu, Ianculescu Pavelu, Brancovici, apoi d-șorele: Rădulescu, Martinescu, Peșteanu, Cobilași, Pavelu, Nedelcu, Florescu, Condali, Tuculie, Peșțianu ș. a. Cu distinsă stimă,

— borgovanulă. —

Primim spre publicare următorul apel:

Stimați concetățeni,
Stimați membrii

ai societății de comerț și de industrie!

Prin suspendarea trenului accelerat dintre Clușiu și Brașov toate localitățile situate dincoace de Clușiu au să suferă o pierdere de timp de 24 resp. 48 ore în comunicațiunea lor cu occidentul.

„Timpul fiind bani!” nu putem noi comersanții și industriașii să soferim în tăcere această dispozițiune atât de jignitoare intereselor noastre, decit rog pe toți on. concetățeni, der mai cu semă pe on. membrii ai societății de comerț și de industrie să participe în număr câtu se pôte de mare la adunarea ce se va ținea Mercuri în 15/27 ale cor. Lună la 3 ore p. m. în sala cea mare a sfatului pentru a desbata o petițiune intru delăturarea acestui rău.

Brașov 13/25 Ianuarie 1886.

Primul vice-președinte al Societății
de comerț și de industrie.

Theochar Alexi.

Secțiunea de albinărit

a reuniunii economice din comitatul Brașovului a avut o ședință în 8 l. c. n. (cea dintău din anul de față) din care estragem următoarele:

1.) Un membru co nunică esperințele sale, făcute în anul trecut cu *adăparea* albinelor. Aceste esperințe întăresc cele arătate în prelegerea din ședința ultimă a anului trecut și susțin cu totă tăria practicabilitatea și necesitatea introducerii adăpatului la albine.

2.) Același membru referă despre partea de *albinărit* a *exposiției din Budapesta*. — Succesele practice ale acestor studii se vor aplica și la noi.

3.) S'a luat concludu, ca să se institue în anul acesta *două cursuri* unde să se formeze *apicultori* (stupați) practici și să se înmulțescă cunoștințele lor în albinărit. Celu dintău cursu dură pe totu anul, câtu timpu adecă se potu efectui lucrări în stupină, și constă în aceea, că participătorii acestui cursu vor lua în primire câte 2 stupi, pe cari îi vor tracta sub conducerea conducătorului secțiunii și vor învăța în modu practic totu lucrările trebuincioase dela scoterea din iarnă până iarăși la băgarea în iarnă a albinelor. La acestu cursu potu lua parte numai membri de ai reuniunii economice a comitatului Brașov. — La cursul alu doilea, care este legat de unu timpu anumit, se vor da lecțiuni practice și teoretice ca și la celu din anul trecut în cele dintău zile ale lui Mai după unu program anumit. La acestu cursu potu lua parte și nemembri. Insinuările la amândouă cursurile se se facă până în 1 Martie s. n. a. c. Participarea la ambele cursuri este fără plată. Acestu concludu să se publice în deosebi.

4.) Secțiunea și-a procurat în anul acesta 20 de stupi pentru de a se spori în folosul ei și pentru de a se forma mai multe stupini în diferite locuri, cari apoi să servescă ca unu mijlocu de studiu pentru cei din cercul respectivei stupine. Coșnițele trebuincioase pentru noi se vor procura pe spesele reuniunii. Aceste întreprinderi se vor face în totu casul decă se va da ajutorul cerut dela locurile mai înalte pe anul 1886 și decă se vor afla persoane apte, cari să ia însărcinarea de a primi și cultiva stupii meniți pentru studiu.

Viitorii conducători ai stupinelor de modelu ce se vor înființa, au a cerceta unu din cursurile numite mai sus și au să dovedescă, că sunt în stare a tracta raționalu cultura albinelor (după Dzirzon — Berlepsch). — Insciințări mai de aproape vor urma la timpul său.

5.) Conducătorul arată și descrie mai multe planuri, după cari se potu face diferite *stupini*; spune condițiile, cari trebuie să le aibă locul unde aședăm stupina: poziția, modul aședării etc. În casuri de lipsă va da conducătorul explicațiuni și sfaturi speciale.

6.) Fiitorul *ingrijitor* al stupinei principale s'a angajat și acuma învețe mai antău ceva măsurit.

7.) Secțiunea se va *uni cu reuniunea provincială de albinărit* și va ceti pe lângă *diarul apisticu de Gravenhorst* și organulu numitei reuniuni.

Cătră pomologii și iubitorii de pome ai comitatului Brașov!

Secțiunea pomologică din Brașov va ține Vineri, 17 (29) l. c. la 10 ore a. m. în sala sfatului o *adunare publică*, la care să invită, afară de membrii secțiunii, toți proprietarii de pometur și iubitorii culturii pomelor, din loc și juru. La ordinea zilei este în locul întâiu o *prelegere ținută de d-lu Martin Horvath* din Crizbav despre „*diferitele soiuri de pome*”. Prelegerii îi va servi ca basă unu asortimentu mai mare de pome iernatice; acestea se vor arăta, se vor descrie și se vor gusta. — Mai departe se vor pune la desbatare nesce întrebări pomologice de importanță generală.

Brașov, 13 (25) Ianuarie 1886.

Diracțiunea secțiunii.

Mulțămite publice.

I. Eforia scolară a foștilor grănițeri, compag. II, din foștulu regimentu român I de grăniță, exprimă mulțămite publică tuturor acelor pre stimați și marinimoși domni — cari ne-au donat cărți pentru înăvuierea și înmulțirea bibliotecii școlii noastre — indeosebi generosei D-șore *Lucreția Munteanu*, la a cărei stăruință am primitu pentru biblioteca scolară următoarele donuri:

Dela Domni: Ioan Stoicescu, avocat în Craiova, (România) 24 volume în limba franceză: „Bibliotèque des écoles. Constantin Lipan maioru în regimentulu de infanterie în Tergu-Jiu 10 opuri prețioase. Nicolae N., căpitan în regimentulu de infanterie în Tergu-Jiu, 2 volume. Victor Nestor magistr. în Tergu-Jiu 4 broșuri deosebite. Basiliu Craiu grefier în Trib. în Tergu-Jiu unu op prețiosu Titu D. Frumusanu avocat în Tergu-Jiu 20 diferite volume. Constantin Hurezanu subprefect de plasa, Jiu, 5 lei noi. Nicolae Popoviciu proprietar 5 lei noi.

Primescă decit cu toții mulțămite noastră cea mai sinceră pentru marinimoșele donuri în preț de peste 120 lei, ce pe această cale li-o împărtășim cu recunoștință.

II. Eforia scolară a foștilor grănițeri romani a comp. II din regimentulu român I de grăniță exprimă mulțămite publică generosei D-șore *Emilia Romanu* din Hategu, care a donat pentru biblioteca școlii noastre următoarele cărți: 1. Catechismu edat în Blășiu 1857. 2. Educațiunea în școală și acasă de Michaelu Velceanu,

Sibiu 1877. 3. Statutele băncei de asigurare „Transilvania”. 4. Istoria Ungariei pentru școlile populare de Dr. Nicolae Popu, Brașov 1877. 5. Istoria pentru începutul Românilor în Dacia de Petru Maior. Budă 1812. 6. Eutropii breviarium romanae historiae Claudiopoli 1800. 7. Amicul școlii de Visarionu Romanu 1860.

Primescă decit sinceră noastră mulțămite, ce pe această cale i-o împărtășim cu recunoștință.

Din ședința eforiei scolare grănițeresc de reuniune ținută în Hategu la 8 Ianuarie 1886 st. n.

George Ciuciu
președinte.

Nicolae Sânzianu
secretar.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.”)

ATENA, 26 Ianuarie. — Ministrul președinte Delyannis a conferit cu regele, care a declarat, că împărtășesc simțăminte națiunii și că atitudinea sa și-o va conforma atitudinii guvernului grecesc, deorece și elu — regele — este Elinu. Numeroșe meetinguri se țin exprimându-se în contra pasului colectiv al puterilor și provocându pe ministrul președinte Delyannis să stăruescă și mai departe pentru cauza națională.

LONDRA, 26 Ianuarie. — În camera comunelor comunică guvernulu, că răspunsul Greciei la nota colectivă a puterilor europene, care cerea desarmarea, nu l'a primit încă.

DIVERSE.

Numărul fatalu 13. — Anul trecut cu ocaziunea vizitei ce o făcu colericilor din Aranjuez, regele Alfonso alu Spaniei prânșea la palat cu suita sa. De abia se puseră la mäsă și una din persoane ceru să se retragă. Neapăratu fiă-care voi să afle că pentru ce, și cu cea mai mare naivitate aceea persoană răspunde, că se retrage pentru că erau trei-spre-dece la mäsă, ceea ce era exactu. Regele rise multu de acestu incident și insistă ca nimeni să nu plece dela mäsă. Apoi totu ridându, se întorse spre ducele de Las Castillejos, fiulu generalului Primu, adjutantulu generalului Pavia, și îi duse: „Insemneză numele persoanelor prezente, pentru ca să putem verifica decă această credință este adevărată; sunt curios să știu, care dintre noi va muri în cursul anului, adăugă elu cu obicinuita-i veselie. Din cei trei-spre-dece oșpeți elu mari celu dintău. Cu această ocaziune, să reamintim cuvintele unu mănăciosu plăcut și cu minte. Elu duse: „A fi trei-spre-dece la mäsă nu este o nenorocire decăt numai atunci, când n'o fi de mănăcare decăt numai pentru două-spre-dece persoane.

Unu deputat teribilu. — Din Roma se scriu următoarele: Triumfurele deputatului Sbarbaro nu mai încetă, cu tote că deja duoi numeri din diarul său, „Penna” s'au confiscat. Sbarbaro călătorește întrăga Italiă, și în totu locul ilu primesce poporul cu entuziasm, și improvizează ovatiuni demonstrative pentru elu. Sbarbaro ține cuvântări înfricoșate, de pe balcöne și în petreceri, contra guvernului actual și a politicii sale. Noulu tribun în scris și în vorbe vestesce, că intenționează a forma o nouă partidă, voescă a funda o „Nuova Italia”, care se va lupta contra statului modern italian și contra demoralizării parlamentului. Guvernulu nu scie ce să încopă contra acestei mișcări. („Penna” pretinde a avea 150,000 de abonati). Diarul „Pungolo” află, că prinsulu ministru Depretis, ar fi început pertractări cu Sbarbaro. E în interesul guvernului de a-luce să tacă.

Nou abonamentu

la

„Gazeta Transilvaniei”.

Cu 1 Ianuarie 1886 st. v., s'a început unu nou abonamentu, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitori ai foiei noastre.

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„ șese „ 6 „

„ unu an 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci

„ șese „ 20 „

„ unu an 40 „

Rugăm pe domni abonenți, ca să bine-voiască a-și reînvi de cu vreme abonamentulu, ca să nu se întreprună expedițiunea diarului.

Domni ce se vor abonă din nou să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 25 Ianuarie st. n. 1886.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Bonuri croato-slavone) and Price/Value.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficială dela 11 Ianuarie, st. v. 1886.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta română, Banca națională) and Price/Value.

Cursul pieței Brașov

din 26 Ianuarie st. n. 1886

Table with 2 columns: Item description (e.g., Bancnote românești, Argint românesc) and Price/Value.

Numere singuratică à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tubungeria lui I. GROSS.

BOLNA VILORŪ

19-20

de plumâni și gâtru, ofticoșii,

și celorlă cari suferă de Asthma se face cunoscută, că pentru bôlele indicate folositoră „Thea Homeriana“ se pôte procura ca veritabilă numai directă prin subscrisulă.

PAUL HOMERO in Triest (Austria).

Descoperitorulă și preparatorulă unicei veritabile plante Homeriana.

„ALBINA“ Institutu de Creditu si de Economii

Filiala Brașov

- a) primesce bană spre păstrare dela 50 cr. în susă pe lângă 3 1/2% fără denunțiare...

- b) vinde și cumpără scrisură funciare proprii de 6%, cari suntă asigurare cu ipotecă întreită, cu ună fondă de garanție de 200 mii fiorină, precum și cu întregă ceealaltă avere a institutulă.

4-6.

Nro. 434 - 1886.

3-3.

Publicațiune!

Conformă punctului 3 din art. de lege XXVII ex 1880 se provocă atătă cei indigeni câtă și cei străini locuitori în Brașovă, cari sunt obligați la solvirea taxei pentru eliberarea de miliție, ca să arate subscrisulă magistratū până la finea lunei Fevruarie a. c. pozițiunea de cetățiană, locuința, numele și locuința dătătorulă de lucru, numele cercului de a-sentare resp. a acelei comune, unde din cauza unui motivă au fostă eliberați de serviciulă armatei permanente senu acelei pentru apărarea țerei, mai departe, anulă decândă se compută eliberarea, și în fine seși documenteze suma contribuțiuniloră directe, măsurate pentru anii trecută.

Recerutele liste de fasonare se potă procura în decursulă ôreloră de oficiu din localu conscrierei militare, ulița Caldărariloră Nro. 519-a, etagiulă I.

Brașovă, 12 Ianuarie 1886.

Magistratulă orașenescă.

Anunțămă aceloră onorați cetitori, cari voră binevoi a se abonă la fôia noastră de aici încolo că avemă încă în rezervă numeră dela începutulă anulă 1885, prin urmare potă se aibă colecțiunea întregă.

Administratiunea „Gaz. Trans.“

Mersulă trenuriloră

pe linia Predeală-Budapesta și pe linia Teiușă-Aradă-Budapesta a calei ferate orientale de stată reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeală-Budapesta, Budapesta-Predeală, Teiușă-Aradă-Budapesta, and Budapesta-Aradă-Teiușă. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and destination.

Nota: Ôrele de nôpte suntă cele dintre liniile grôse.

Tipografia ALEXI Brașovă.